

STRATÉGIÁVÁLTÁS A VILÁGGAZDASÁGBAN

Exportorientáció és/vagy belső keresletre alapozott növekedés

Előszó

1. fejezet. Stratégiaváltás a világgazdaságban Exportorientáció és/vagy belső keresletre alapozott növekedés
2. fejezet. A belső és külső kereslet szerepe Japán gazdasági növekedésében
3. fejezet. Gazdasági növekedés Dél-Koreában: export versus belső kereslet általi vezéreltség
4. fejezet. Kína: az exportorientált fejlődés vége?
5. fejezet. Brazília útkeresése: belföldi piac vagy exportorientáció?
6. fejezet. India világgazdasági integrációja
7. fejezet. Exportorientáció és belső piac a török növekedési stratégiában

2015-ben indult el és 2018 májusában fejeződött be az a 112450. számú, a „Stratégiaváltás a világgazdaságban: exportorientáció és/vagy belső keresletre alapozott növekedés” című OTKA-kutatás, amely azt vizsgálta, hogy a 2007–2008-as világgazdasági válságot követően milyen lehetőségek vannak a növekedés beindítására és fenntarthatóságára. Folytatható-e a sok ország esetében sikeres exportorientáció, avagy helyette/mellette a belső kereslet fogja vezérelni a növekedést? Esetleg egy újfajta exportorientáció van a láthatáron? Elképzelhető-e az importhelyettesítéshez való visszatérés? Esetleg egy új „policy mix” jön létre az országok adottságait és lehetőségeit, valamint a világgazdaság helyzetét figyelembe véve? S a lényegi kérdés, hogy a fenti változások milyen mozgásteret teremtenek a magyar gazdaság számára.

Ahhoz, hogy a felvetett kérdéseket megválaszoljuk, először az említett gazdaságstratégiák elméleti háttérét vettük górcső alá (lásd az 1. fejezetet), majd pedig ezt vetettük össze az empiriával. Ez utóbbi alapját az a 6 országtanulmány képezte, amelyeket kutatásunk során készítettünk, és amelyeket e könyv 2–7. fejezetei részletesen bemutatnak.

Hat olyan országot választottunk ki, amelyek különböző időpontokban folytattak sikeres exportorientációt (leghamarabb Japán, majd Dél-Korea s időben legkésőbb pedig Kína, illetve Törökország). Továbbá olyan országokat vontunk be a vizsgálatba, ahol a nagy belső piac következtében lehetőség van a hazai kereslet vezérelte növekedési modellre való áttérésre (India, Kína, Brazília, de Japán és Törökország sem tartozik a kis országok közé). Igaz, hogy az esettanulmányok csupán 6 országot fednek le, de reprezentatívnak tekinthetjük a mintát, hiszen a világ népességének 42%-a él ebben a 6 országban, ahol a világ GDP-jének 30%-át állítják elő, a világ ipari hozzáadott értékének közel 40%-át termelik, s a világ exportjában való részesedésük 2017-ben 23% volt.

A kiválasztott országok esetét megvizsgálva az alábbi kérdésekre kerestük a választ:

Mennyiben volt sikeres az exportorientáció, mi volt a siker titka és mik e növekedési modell fenntarthatóságának esélyei, lehetőségei? Van-e szándék az exportorientáció folytatására?

Mutat-e kifulladás jeleket az exportra alapozott növekedési modell, s ha igen, akkor milyen stratégiai alternatívákban gondolkodik az illető ország?

Reális lehetőség-e a belső keresletre alapozott növekedési modellre való átállás? Mik ennek a feltételei, belgazdasági és világgazdasági következményei?

Mik a legfőbb összetevői egy „policy mix”-nek? Ténylegesen melyik gazdasági növekedési stratégia szolgálja jobban az adott ország gazdasági és társadalmi fejlődését?

S milyen tanulságok vonhatók le a fentiekből a magyar gazdasági stratégiát illetően?

A kutatás vezetője és a kötet szerkesztője köszönetét szeretné kifejezni valamennyi szerzőnek, név szerint Artner Annamáriának, Gerőcs Tamásnak, Szigetvári Tamásnak, Szunomár Ágnesnek és Völgyi Katalinnak, akik nemcsak szakmai jártasságukról, a téma iránti elkötelezettségükről, de önzetlenségükről is tanúbizonyságot tettek, hiszen az OTKA-szabályzat nem teszi lehetővé tanulmányok honorálását. Mivel a kötet szerzői az MTA KRTK Világgazdasági Intézet munkatársai, így a közös munka és a kötet létrehozása növelte az intézeten belüli kohéziót. Külön öröm, hogy az alkotómunkában nemcsak tapasztalt kutatók vettek részt, hanem lelkes és tehetséges fiatalok is, akikre a jövőben is számítunk.

Köszönjük az OTKA-nak, hogy finanszírozta a kötet előkészítését és kiadását, amelyet az Akadémiai Kiadó vállalt magára.

Reméljük, hogy közös munkánk hozzájárul a téma jobb megismeréséhez, megértéséhez és elősegíti a magyar gazdaság világgazdasági illeszkedését.

Budapest, 2018. május 30.

Dr. Kiss Judit
a kutatás vezetője
a kötet szerkesztője